

JEAN MONNET MODULE

Problemy krajów Afryki i pomoc Unii Europejskiej

Michał Kęska 101648

Jednym z głównych celów Unii Europejskiej jest niesienie wszelkiej pomocy krajom słabiej rozwiniętym. Wraz z postępem gospodarczym następują coraz większe dysproporcje na poziomie życia i Europejczyków i mieszkańców krajów rozwijających się. Do takich państw zaliczają się kraje afrykańskie. Działania Unii Europejskiej w stosunku do Afryki skupiają się głównie na rozwiązywaniu różnego rodzaju konfliktów. Są to konflikty między państwami afrykańskimi, jak walki plemienne i wojny domowe. Unia Europejska pragnie zapewnić krajom afrykańskim ochronę praw człowieka, wprowadzić rządy prawa, demokrację, pomoc i nadzór w wyborach. Udziela pomocy gospodarczej oraz stara się o rozwój edukacji dzieci i młodzieży, bo to oni będą w przyszłości wprowadzali demokratyczne rządy prawa w swoich państwach.

Warszawa 2021

Unia Europejska na kontynencie afrykańskim działa przede wszystkim we współpracy z organizacjami takimi jak: Unia Afrykańska i Organizacja Narodów Zjednoczonych. Unia Europejska wspiera wszelkiego rodzaju misje pokojowe skupiając się głównie na działaniach dyplomatycznych. Udziela też pomocy finansowej międzynarodowym organizacjom, które działają na rzecz krajów afrykańskich. Wspiera również działania Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej.

O działaniach Unii Europejskiej w Afryce i stosowaniu pomocy gospodarczej decyduje Komisja Europejska. Unia Europejska pomaga i wspiera te kraje afrykańskie, które dążą do wprowadzenia demokracji i pokoju na swoich ziemiach. Natomiast na kraje, które nie przestrzegają praw człowieka, toczą wojny, stosują przemoc, handlują bronią, nakładane są różnego rodzaju embarga.

Współpraca Unii Europejskiej i Afryki opiera się głównie na podstawie umowy z Kotonu, która obowiązywała do 2020 roku i wspólnej strategii Unia Europejska-Afryka. Umowy te mają wymiar polityczny, gospodarczy oraz rozwojowy. Prawną podstawą działania Unii Europejskiej jest artykuł 217 traktatu Unii Europejskiej(TFUE)¹ Na tej podstawie zawarta jest umowa z grupą państw OACPS(Organizacja Państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku).

Dnia 22 czerwca 2000 roku podpisano umowę z Kotonu na okres 20 lat, której głównym celem jest wyeliminowanie ubóstwa i nędzy w krajach afrykańskich oraz integrację ze światową gospodarką. Umowa z Kotonu podkreśla wzajemne zaangażowanie i dialog polityczny, wprowadzanie demokracji, dobre i odpowiedzialne sprawowanie rządów oraz przestrzeganie praw człowieka. Umowę tę przedłużono do 30 listopada 2021 roku, zastąpi ją nowa umowa parafowana 15 kwietnia 2021 roku o partnerstwie Unii Europejskiej z Krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Umowa ta ustanowiła nowe ramy prawne Unii Europejskiej z 79 państwami AKP. Zwiększa ona współdziałanie tych państw związanych wyzwaniami globalnymi. Zadaniem priorytetowymi są:

- demokracja i prawa człowieka
- trwałe wzrost gospodarczy i rozwój
- zmiana klimatu
- rozwój społeczny
- pokój i bezpieczeństwo

---

¹https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj(dostęp 25.04.2021)

- migracja i mobilność

Umowa zawiera wspólne przepisy dla państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku oraz trzy protokoły regionalne o szczególnych potrzebach tych regionów.²

Ogólną politykę Unii Europejskiej wobec państw Afrykańskich wyraża wspólna strategia, która została przyjęta przez przywódców państw Europejskich i Afrykańskich, na drugim szczycie w grudniu 2007 roku w Lizbonie. Strategia ta miała na celu wzmocnienie partnerstwa politycznego oraz ściślejszą współpracę. Cele tej strategii to:

- lepsza współpraca na rzecz rozwoju, rozwiązywaniu istotnych kwestii politycznych
  - zmierzenie się z wyzwaniami globalnymi(zmiana klimatu, pokój, bezpieczeństwo, migracje)
  - wspieranie krajów Afryki w działaniach ponadregionalnych i kontynentalnych
  - wspieranie partnerstwa i zapewnienie większego współdziałania obywateli afrykańskich i europejskich³

W kwietniu 2014 roku w Brukseli odbył się kolejny szczyt gdzie szefowie państw i rządów przyjęli deklarację polityczną i plan działania na lata 2014- 2017, plan ten objął 5 najważniejszych priorytetów i wspólnych obszarów działania:

- rozwój społeczny
- pokój i bezpieczeństwo
- rozwój i wzrost, które są trwałe i sprzyjają włączeniu społecznemu, oraz integracja kontynentalna
- demokracja, dobre rządy i prawa człowieka
- nowe zagadnienia globalne

Zatwierdzono również odrębną deklarację zwalczania nielegalnej emigracji, handlu ludźmi, poprawy ochrony międzynarodowej oraz lepszej organizacji legalnej migracji i wzmocnienie związku między migracją a rozwojem.⁴

W 2015 roku na Malcie w Valletcie odbył się szczyt, którego głównym celem była nasilająca się migracja. Na szczycie tym przyjęto plan działania i powołano Kryzysowy Fundusz Powierniczy Unii Europejskiej dla Afryki w kwocie 1,8 mld. Euro. Celem tego

---

²<https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/cotonou-agreement/> (dostęp 25.04.2021)

³<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r13009&from=ES> (25.04.2021)

⁴<https://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/international-summit/2014/04/02-03/> (dostęp 28.04.2021)

funduszu było wyeliminowanie głównych przyczyn nielegalnej migracji oraz przesiedlania się ludności afrykańskiej.⁵

Jednym z największych darczyńców na rzecz Afryki jest Unia Europejska, która swoje cele pomocowe realizuje przez zastosowanie różnych instrumentów finansowych. Jednym z nich jest Europejski Fundusz Rozwoju, który działa na podstawie umowy z Kotonu, który przeznaczony jest na programy współpracy krajowej i regionalnej na współpracę pomiędzy państwami Afrykańskimi oraz na inwestycje.

Z utworzonego Kryzysowego Funduszu Powierniczego Unii Europejskiej dla Afryki korzystają również 3 regiony Afryki takie jak: Róg Afrykański, Region Jeziora Czad oraz region Sahelu.

Róg Afryki-Półwysep Somalijski położony w Afryce wschodniej na terenie, którego znajdują się Etiopia i Somalia.

Źródło:https://pl.wikipedia.org/wiki/P%C3%B3%C5%82wysep_Somalijski#/media/Plik:Afri-ca-countries-horn.png

Region ten zmaga się od wielu lat z nawracającą suszą co prowadzi do głodu i kryzysu humanitarnego. Kraje półwyspu somalijskiego zmagają się z trwającymi od wielu lat konfliktami zbrojnymi i przemocą. W związku z zaistniałą sytuacją Unia Europejska w 2011

---

⁵<https://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/international-summit/2015/11/11-12/> (dostęp 28.04.2021)

roku przyjęła strategię w stosunku tak zwanego Rogu Afryki. Podjęła działania wspierające mieszkańców tych regionów w celu zaprowadzenia pokoju, stabilizacji, bezpieczeństwa, demokratycznych rządów i dobrobytu.⁶ Podjęto inicjatywę wsparcia na rzecz Rogu Afryki, która jest znana pod nazwą SHARE, ponieważ panuje tam wiele zaraźliwych i zakaźnych chorób. W 2013 roku podjęto plan działania zwalczający szeroko rozprzestrzeniający się terroryzm.

Rada Unii Europejskiej w 2015 roku przyjęła plan działania w Rogu Afrykańskim na lata 2015- 2020. Plan ten bierze pod uwagę: walkę z radykalnymi rządami i radykalnymi grupami religijnymi, migracje ludności i przymusowe wysiedlenia. Za realizację tego planu jest odpowiedzialny Wysoki Przedstawiciel oraz Komisja Europejska, którzy raz w roku zdają relacje z działań Unii Europejskiej na rzecz Rogu Afrykańskiego.

Region Sahelu obejmuje obszar wzdłuż południowych obrzeży Sahary, rozciąga się od Senegalu po Sudan, przez Mauretanię, Mali Niger, Czad i Erytreę.

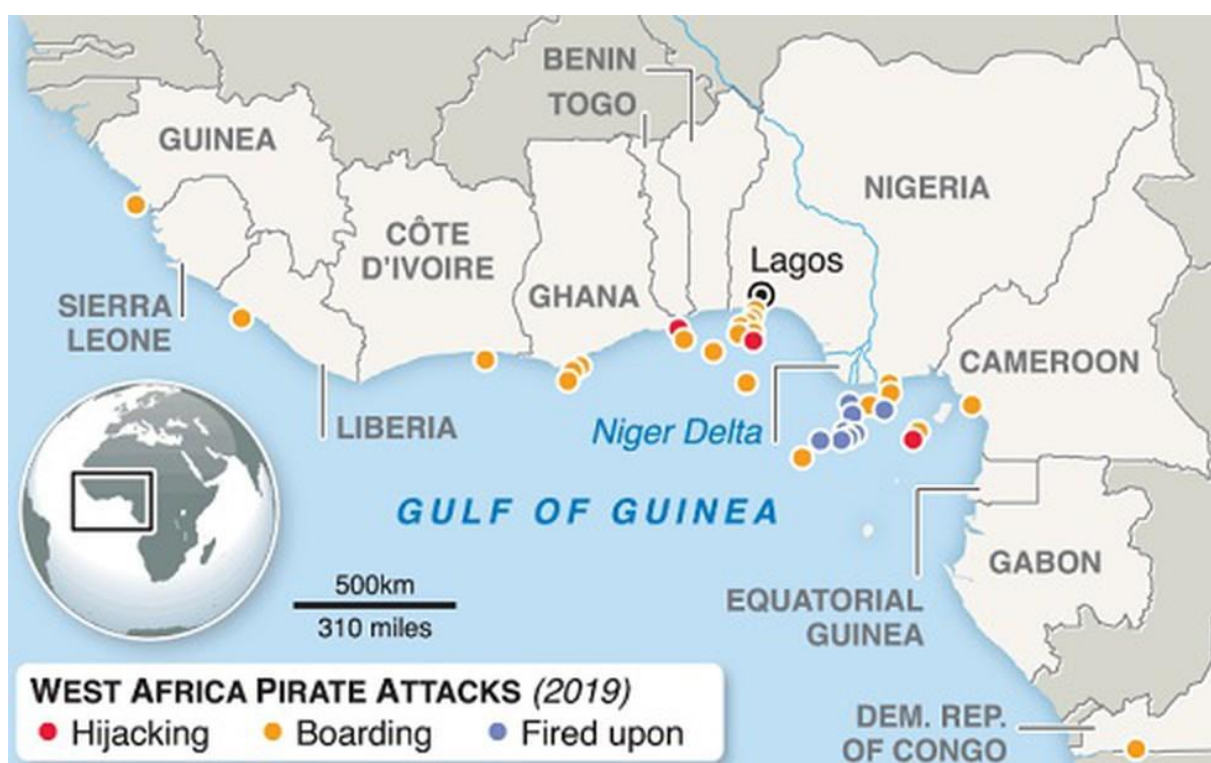
Źródło:<https://kresy.pl/wydarzenia/regiony/afryka/francja-wysyla-do-sahelu-600-dodatkowych-zonierzy/>

Głównym problemem tego regionu jest długotrwała susza i brak wody. W 2011 roku Wysoki Przedstawiciel, Komisja Europejska przedstawili strategię, której założeniami jest rozwój i dobre rządy, rozwiązywanie toczących się konfliktów, bezpieczeństwo,

⁶<https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf>

praworządność pod kątem politycznym i dyplomatycznym i przeciwdziałanie ekstremizmowi. W 2015 roku przyjęto regionalny plan działania, dla regionu Sahelu. Celem działania według tego planu jest zapobieganie i zwalczanie postaw radykalnych, tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju młodzieży, walka z nielegalnym handlem, zorganizowaną na dużą skalę przestępczością. Plan też zawiera działania dotyczące migracji, mobilności oraz zarządzanie granicami, które często nie są uznawane przez tamtejsze plemiona.⁷

Kraje Zatoki Gwinejskiej to: Liberia, Wybrzeże Kości Słoniowej, Ghana, Togo, Benin, Nigeria, Kamerun, Gwinea Równikowa, Gabon, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca.

Źródło:https://www.google.com/search?q=gulf+of+guinea&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjfm_Oq0qPwAhVChf0HHfo8CbMQ_AUoAnoECAEQBA&biw=1368&bih=802&dpr=2#imgrc=fhSIhLvZL7Zj_M

Kraje te mają specyficzny problem związany z brakiem kontroli wód przybrzeżnych Zatoki Gwinejskiej oraz samego terytorium wybrzeży. Brak kontroli przyczynia się do wzrostu przestępczości, handlu narkotykami, bronią, diamentami, podrobionymi lekami, nielegalnymi odpadami i handlem ludźmi. Rozwija się piractwo oraz kradzieże ropy naftowej wraz z tankowcami, żądania okupu za towar i ludzi, obserwuje się też nielegalne połowy.

⁷<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/st07823%20en15.pdf> (dostęp 29.04.2021)

Region ten jest zasobny w bogactwa naturalne co jest pośrednią przyczyną wojen domowych, brakiem stabilizacji oraz biedy ludności.

Rada Europejska w marcu 2014 roku przyjęła strategię dla Zatoki Gwinejskiej. Zawiera ona sposoby zwalczania tamtejszych zagrożeń, wzmocnienie praworządności, skutecznych rządów, zwalczania piractwa morskiego i nielegalnego handlu. Rada Europejska zatwierdziła również działania na lata 2015- 2020, które zawiera wsparcie dla tego regionu, radzenie sobie z niebezpieczeństwami na morzu oraz ze zorganizowaną przestępczością. Realizacja tych działań jest niezmiernie trudna, a nad wykonaniem ich czuwa koordynator Unii Europejskiej oraz Rada Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa.⁸

Jednym z ważniejszych celów pomocy Afryce jest zapewnienie ludności bezpieczeństwa, walka z głodem, suszą, zapobieganie konfliktom zewnętrznym i wewnętrznym oraz walka z terroryzmem. Zapewnienie bezpieczeństwa utrudnia brak dokładnie ustalonych granic oraz brak ich ochrony. Przez lata narastały tam konflikty plemienne oraz brak respektowania norm prawa międzynarodowego. W krajach Afrykański nierespektowane są prawa człowieka, a szczególnie kobiet. Bieda, bezrobocie, brak wody są często bezpośrednimi przyczynami konfliktów. Na porządku dziennym są grabieże, podpalenia i rozboje. W ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony Unia Europejska prowadzi na kontynencie Afrykańskim misje pokojowe wspomagające humanitarną pomoc najbardziej zagrożonym regionom. Bardzo ważna dla przyszłości tych krajów jest edukacja dzieci i młodzieży. Dlatego w Afryce jest wiele misji prowadzących nauczanie, w związku tym budowane są nowe szkoły, drogi dojazdowe, punkty medyczne i szpitale. Duże znaczenie dla ludności państw Afrykańskich ma edukacja sanitarna. Ważnym problemem jest też rozbrajanie istniejących w pewnych regionach min przeciwpiechotnych oraz rekrutacja nieletnich do służb militarnych. W krajach Afryki występuje również problem migracji. Ludzie często opuszczają miejsce zamieszkania, gdzie susza i brak wody wyniszcza ich plony, co prowadzi do ubóstwa i głodu. Masowe migracje ludności przyczyniają się często do zwiększonej przestępczości.

Podsumowanie

Kraje Afrykańskie zmagają się z wieloma problemami. Do których należą susza, brak wody, głód, brak dostępu do oświaty i opieki medycznej. W wielu regionach występują konflikty zbrojne, przestępczość, nielegalny handel, brak pokoju i stabilizacji.

---

⁸<https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf> (dostęp 29.04.2021)

Unia Europejska koordynuje pośrednio lub bezpośrednio szereg programów pomocowych dla rozwoju krajów Afryki. Prowadzi walkę z wieloma problemami występującymi w Afryce. Pomoc prowadzona jest prowadzona na płaszczyznach finansowych jak i niefinansowych. Tworzone są fundusze finansowane ze środków unijnych, przeznaczonych na rzecz takich regionów jak: Zatoka Gwinejska, Róg Afrykański, Sahel oraz całego kontynentu. Środki z Unii Europejskiej przeznacza się na walkę z przestępczością, suszą i głodem oraz zmianami klimatycznymi. Tworzy się i buduje infrastruktury niezbędne do prawidłowego funkcjonowania wielu krajów Afryki. Buduje się studnie i dba o zasoby naturalne. Dzięki działaniom Unii Europejskiej wiele państw afrykańskich może realizować zadania, na które bez pomocy nie miałyby żadnych szans. Pomoc Unii Europejskiej Afryce daje dużą nadzieję na rozwój, walkę z przestępczością, ubóstwem, stabilizację polityczną i rozwój gospodarczy.

Bibliografia:

1. https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj
2. <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/cotonou-agreement/>
3. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r13009&from=ES>
4. <https://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/international-summit/2014/04/02-03/>
5. <https://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/international-summit/2015/11/11-12/>
6. <https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf>
7. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/st07823%20en15.pdf>
8. <https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf>
9. https://pl.wikipedia.org/wiki/P%C3%B3%C5%82wysep_Somalijski#/media/Plik:Africa-countries-horn.png
10. https://www.google.com/search?q=gulf+of+guinea&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjfm_Oq0qPwAhVChf0HHfo8CbMQ_AUoAnoECAEQBA&biw=1368&bih=802&dpr=2#imgrc=fhSIhLvZL7Zj_M
11. <https://kresy.pl/wydarzenia/regiony/afryka/francja-wysyla-do-sahelu-600-dodatkowych-zonierzy/>